

РЕШЕНИЕ

№ 3445

гр. София, 28.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-Б СЪСТАВ, в публично заседание на тринадесети юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Теменужка Симеонова

Членове: Хрипсима К. Мъгърдиян
Яна Борисова

при участието на секретаря Михаела Огн. Митова
като разгледа докладваното от Теменужка Симеонова Въззивно гражданско дело № 20221100510272 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С решение от 29.01.2020 г. по гр.д. № 65527/16 г., СРС, ГО, 37 състав **е осъдил** на основание чл. 2 б, ал. 1 от ЗОДОВ, Софийски районен съд, гр. София, бул. „**** III“ **** **да заплати** на М. К. К., ЕГН *****, В. К. Т., ЕГН ***** и К. К. К., ЕГН ***** /правоприемници на починалия в хода на процеса ищец К.К. К., ЕГН *****/, сумата от **2000 лв.**, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, от нарушение на правото на разглеждане и решаване на гр. дело № 2331/1992 г. по описа на СРС, в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, като **е отхвърлил** предявения иск за разликата над сумата от 2 000 лева-неимуществени вреди до претендирания размер от 10 000 лева, като неоснователен. **Осъдил е** Софийски районен съд, гр. София, бул. „**** III“ ****, **да заплати** на М. К. К., ЕГН *****, В. К. Т., ЕГН ***** и К. К. К., ЕГН ***** /правоприемници на починалия в хода на процеса ищец К.К. К., ЕГН *****/, сумата 10 лева - държавна такса и 240 лева - адвокатско възнаграждение, съразмерно на уважената част от иска.

Решението е обжалвано с две въззивни жалби:

С въззивна жалба вх. № 5071729 от 12.06.2020 г. от ищите М. К. К., ЕГН *****, В. К. Т., ЕГН ***** и К. К. К., ЕГН *****/правоприемници на починалия в хода на процеса ищец К.К. К., ЕГН *****, чрез пълномощника им по делото адвокат М. З. със съдебен адрес: гр.София, ул.“**** в частта, в която съдът е **отхвърлил** предявения иск за разликата над сумата от 2 000 лева-неимуществени вреди до претендирания размер от 10 000 лева, като неоснователен с мотиви, изложени в жалбата. Твърди се, че съдът неоснователно е приел, че ищецът не е доказал претърпените вреди до пълния предявен размер на обезщетението. В случая, самата продължителност на делото обосновава вредата, правото на страната да иска и получи защита и съдействие на своите права и в продължение на 23 години да очаква решаване на молбата ѝ. Съдът е присъдил необосновано по размер обезщетение за неимуществени вреди на наследниците на ищеца, като дори и претендираният размер от 10 000 лв. е крайно недостатъчен да обезщети претърпените от ищеца неудобства, несигурност и стрес. Съдът правилно е преценил с оглед качествата на ищеца, че той е изживял неприятни емоции и е претърпял душевен срыв и дискомфорт, но неправилно е приел, че негативните емоционални преживявания на ищеца не са били „твърде интензивни“, както и че резултатът от производството не е бил значителен фактор в интимните му преживявания. Именно качеството на ищеца на непрофесионалист в юридическата сфера предопределя неговото поведение - незнаещ, несигурен, нетърпелив и объркан. Повече от 23 години, ищецът е очаквал да бъде призован за участие в съдебно заседание и не е планирал нито едно бъдещо събитие или пътуване в този период без да се съобрази с възможността (ограничението) да бъде призован в открито съдебно заседание. Ищецът е правил справки по делото, за което е било необходимо да посещава съда в доста продължителен период. Изходът от делото е значил много за ищеца К. К., тъй като с процесните протоколи, чиято отмяна се е искала, същият е изключен от управлението на ЖСК „С.***“ и пряко са накърнени негови права и законни интереси. Ищецът по делото няма юридическо образование, не е професионалист в сферата и не може да се ориентира свободно в „дебрите“ на правораздаването и съответно не е в състояние да проследи взаимовръзката между общо 7 висящи съдебни производства (гр.дело № 2786/1990 г. на СРС, 12 с., продължило 14 години, гр.дело № 3054/1990 г. на СРС, 14 с.,

гр.дело № 383/1991 г. на СРС, 41 с., гр.дело № 845/1991 г. на СРС, 12 с., продължило 3 години, гр.дело № 1852/1991 г. на СРС, 40 с.- продължило 12 години, гр.дело № 694/1992 г. на СРС, 24 с. - продължило 19 години, гр.дело № 2331/1992 г. на СРС, 24 с., продължило почти 23 години, с това кое от тях е преюдициално и кое зависещо, кое кога е спряно и кога следва да бъде възобновено, коя е причината за спирането на отделните производства и дали и кога същата е отпаднала. Следователно, в случая не стои въпрос за това кога ищецът се е заинтересувал от резултатите по гр. дело, а за начинът на извършване работата на съда, който като ръководно решаващ орган, е длъжен служебно да следи за хода на делото (вкл. свързаните преюдициални и зависещи дела) - чл. 7, ал. 1 от ГПК (така и чл. 4, ал. 2 и чл. 183, ал. 1 във вр. с чл. 182, ал. 1, б. „г“ от ГПК /отм./), и не може да се „оправдава“ с личното участие („инициативата“) на страната. Нещо повече, последното е изрично изключено като задължение на страната съгл. чл. 183, ал. 1 във вр. с чл. 182, ал. 1, б. „г“ от ГПК (отм.). Първоинстанционният съд правилно е приел, че забавянето е поради неправомерно поведение от съдия от състава на СРС. По силата на чл. 230, ал. 1 във вр. с чл. 229, ал. 1, т. 4 от ГПК производството се възобновява служебно..., след като бъдат отстранени пречките за движението му, за което съдът в случаите на смърт на ищеца и по чл. 229, ал. 1, т. 3 - 6 и сам взема необходимите мерки. Идентична е и разпоредбата на чл. 183, ал. 1 във вр. с чл. 182, ал. 1, б. „г“ от ГПК (отм.). Следователно липсата на служебно взети мерки е неправомерно поведение на съдия. В противоречие с мотивите си, съдът приема обстоятелството, че ищецът се е заинтересувал от резултатите едва след 13 години, което води до неправилния извод на съда, че негативните емоционални преживявания на ищеца не са били „твърде интензивни“ и „резултатът от производството не е бил от съществено значение в неговия живот“. Съдът необосновано не взема предвид твърдението в исковата молба, че съдът е поел инициативата да прави справки периодично, за това дали са приключили преюдициалните дела и това изявление на съда във връзка със закона не е създавало съмнение у ищеца К. К., че делото ще бъде възобновено служебно в разумен срок след отпадане на пречките. Той, както и всеки гражданин- непрофесионалист, е очаквал необходимите мерки по възобновяване на делото да бъдат предприети от съда. Прави доказателствено искане поради неизпълнение задължението на съда по чл. 146, ал. 2 от ГПК, като СРС не е указал на ищеца, че не сочи доказателства за претърпените неимуществени вреди, на основание чл. 266, ал. 3 от ГПК да му бъдат

допуснати 2 свидетели при довеждане за установяване на претърпените от неоснователно забавяне на съдебното производство неимуществени вреди от наследодателя на ищите.

Въззиваемият по тази въззивна жалба Софийски районен съд, гр. София, със съдебен адрес: бул. „**** III“ ****, чрез пълномощника специалист „Правно обслужване“ Л.Н. оспорва същата като неоснователна. Счита, че направеното искане е несвоевременно.

С въззивна жалба вх. № 5031172 от 21-02.2020 г. от С офийски районен съд, гр. София, със съдебен адрес: бул. „**** III“ ****, чрез пълномощника специалист „Правно обслужване“ Л.Н. в частта, в която СРС, ГО, 37 състав **е осъдил** на основание чл. 2 б, ал. 1 от ЗОДОВ, С офийски районен съд, гр. София, бул. „**** III“ **** **да заплати** на М. К. К., ЕГН *****, В. К. Т., ЕГН ***** и К. К. К., ЕГН ***** /правоприемници на починалия в хода на процеса ищец К.К. К., ЕГН *****/, сумата от **2000 лв.**, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, от нарушение на правото на разглеждане и решаване на гр .дело № 2331/1992 г. по описа на СРС, в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, както и в частта на присъдените в полза на ищеца разноси по делото с мотиви, изложени в нея. Твърди се, че от събраните по делото доказателства не е установено по еднозначен и безспорен начин, че за ищите са настъпили вреди следствие от нарушено право на разглеждане в разумен срок на гр.д. № 2331/1992 г. Съдът правилно е отбелязал в решението си, че ищецът/наследодател се е заинтересувал от резултатите по гр. дело № 2331/1992г. едва през 2013 г., т.е. близо 10 години от влизане в сила на решението по преюдициалния спор, поради който е било спряно производството по гр.дело № 2331/1992 г., по описа на СРС, което е индикатор, че резултатът от производството не е бил от съществено значение за него. Нещо повече, възобновяването на производството е извършено след извършена служебна проверка от съдия П.А., а не по инициатива на ищеца. От друга страна, в исковата молба не се излагат твърдения за каквито и да е настъпили неимуществени вреди в сферата на К. К., нито се представят доказателства за настъпили такива. По делото не са събрани нито писмени, нито гласни доказателства, удостоверяващи твърденията на ищеца за претърпени неимуществени вреди. При липса на такова доказване, съдът

следва да приеме за неосъществили се недоказаните факти и обстоятелства. Съгласно практиката на ЕСПЧ, решение по делото Скордино срещу Италия. № 36813/97, 29.03.2006 г., Нардон срещу Италия, № 34368/02, 25.11.2004г.- възможно е, дори при установена неразумна продължителност на съдебно производство, да не се присъди обезщетение за претърпени неимуществени вреди, когато страната, която твърди, че е претърпяла такива, не докаже своето твърдение. Във всеки един случай решаващият съдебен състав следва да обоснове своето решение като посочи достатъчно доказателства.

Предвид изложеното се сочи, че съдът необосновано е присъдил обезщетение в размер на 2000 лева, поради обстоятелството, че не е налице неправомерно поведение от съдия от състава на СРС, поради което и не са налице предпоставки за ангажиране отговорността на държавата в лицето на Софийския районен съд. Не са налице претърпени неимуществени вреди, които да са пряка и непосредствена последица от разглеждането на гр. дело № 2331/2992 г. по описа на СРС. Освен това се твърди, че присъденото обезщетение в размер на 2000 лева на ищите за претърпени неимуществени вреди е в значително завишен размер, който не е съобразен с изискванията на справедливостта по аргумент от чл. 52 ЗЗД. Следва да се има предвид, че не всяко неприятно усещане или чувство и не всяка душевна депресия дават основание за присъждане на неимуществени вреди, а само тези, които справедливостта изисква да бъдат възмездени, каквито претърпени болки и страдания по делото не бяха установени.

Моли съда да постанови решение, с което да отмени процесното в обжалваната част като бъде отхвърлен изцяло предявения срещу Софийския районен съд иск, а ако съдът приеме иска за основателен, да намали размера на присъденото на М. К. К., В. К. Т. и К. К. К. обезщетение за неимуществени вреди. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение на основание чл. 78, ал. 8 ГПК.

Въззиваемите по тази въззивна жалба М. К. К., ЕГН *****, В. К. Т., ЕГН ***** и К. К. К., ЕГН ***** /правоприемници на починалия в хода на процеса ищец К.К. К., ЕГН *****, чрез пълномощника им по делото адвокат М. З. със съдебен адрес: гр.София, ул.***** оспорват същата като неоснователна и молят да бъде отхвърлена.

С решение от 04.08.2022 г. по гр.д. № 65527/2016 г., СРС, III ГО, 37

състав е допълнил на основание чл. 250 ГПК Решение № 26727/29.01.2020г. постановено по гр. д. № 65527/2016г. по описа на СРС, 37 състав, както следва: Присъденото обезщетение се дължи заедно със законната лихва върху главницата, считано от 03.12.2015г. (датата на заявеното искане чрез Инспектората на висшия съдебен съвет) до окончателното плащане на главницата.

СГС намира, че и двете въззивни жалби са подадени в срока по чл.259, ал.1 от ГПК от надлежна страна, поради което са процесуално допустими.

Съгласно разпоредбата на чл.269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта-в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Обжалваното решение е валидно, не е постановено в нарушение на правните норми, които уреждат условията за валидност на решенията-постановено е от съд с правораздавателна власт по спора, в законен състав, в необходимата форма и с определено съдържание, от което може да се извлече смисъла му. Ето защо, съдът следва да се произнесе по неговата правилност.

От фактическа страна:

Предявен е иск с с правна квалификация чл. 2 б, ал. 1 от ЗОДОВ, от К.К. К., ЕГН *****/*****/*****/ /починал в хода на процеса/, заместен от своите правоприменници М. К. К., ЕГН *****/*****/*****/, В. К. Т., ЕГН *****/*****/*****/ и К. К. К., ЕГН *****/*****/*****/ **срещу** Софийски районен съд, за осъждане на ответника да му заплати сумата от 10 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от ищеца вследствие на необосновано забавяне на съдебно производство по гр.д. № 2331/ 1992 г. на СРС.

В срока по чл.131 ГПК Софийски районен съд, е депозирал писмен отговор на исковата молба, в който оспорва иска с доводи, че забавянето на гр. д. № 2331/1992 г. не е по вина на съда, тъй като производството по делото е спирано два пъти-с определение от 12.03.1993г. и с определение от 18.03.1994 г. до приключване на четири граждански дела, имащи значение за правилното решаване на повдигнатия спор; като проведени са общо 10 заседания и съдът се е произнесъл с решение в едномесечния срок от последното по делото заседание. Въвежда твърдения за съпричиняване, оспорва размера на предявения иск.

Съдът констатира следното:

Гр .дело № 2331/1992 г. е било образувано на 19.06.1992 г. по иск, подаден на 01.06.1992 г. от К.К. К. срещу ЖСК „С.**“, с правно основание чл.39 от ЗЖСК, за отмяна на всички решения на Общото събрание, взети с протоколи от № 37 до № 47. Делото е разпределено на 13-ти състав. В з.з. от 01.06.1992 г., съдът е указал да се довнесе държавна такса, а на 23.06.1992г. е разпоредил да се изпрати писмо на САК за определяне на особен представител на ответника, тъй като председателят - ищец по настоящото дело, е бил освободен. Насроченото о.с.з. за 05.10.1992 г. не се е състояло поради нередовното призоваване на ответниците. С оглед направените искания от страните, с.з. от 07.12.1992 г. е било отложено за 14.12.1992 г., но поради затваряне на сградата на съда то е било отсрочено. С протоколно определение от **12.03.1993 г. производството е било спряно** до приключване на четири граждански дела образувани пред СРС. В с.з. на 13.12.1993 г. съдът се е самоотвел от разглеждането на делото. В з.з. на 07.01.1994г., то е било разпределено на 26-ти състав с председател- съдия Драгомир Драгнев. Поради нередовна процедура по призоваването на двама от ответниците заседанието от 23.02.1994 г. не се е състояло. С определение от **18.03.1994 г. производството е спряно**, до приключване на гр.дело № 2786/1990 г. на I СР, 12-ти състав /нов 40-ти състав/. На **27.02.2013 г.** съдия П.А. е възобновила производството, тъй като след извършена **служебна справка** е установено, че преюдициалното дело е приключило с влязло в сила на **19.04.2004 г.** решение, постановено на 24.07.2000 г. В същото на ищеца са били дадени указания. След изпълнение на предписанията в з.з. от 18.03.2013 г. е било насрочено о.с.з. за 10.06.2013 г., когато ход на делото не е даден. В същото е указано да се назначи особен представител на ответника. На 14.10.2013 г. е било допуснато уточнение на исковата претенция и е приобщено гр.дело № 2786/2009г. по описа на СРС. За представяне на доказателства от ответната страна, са отлагани заседанията от 02.12.2013г. и от 03.02.2014г., а в това от 27.02.2014г. е даден ход по същество. С **решение от 26.03.2014г.** предявеният иск бил отхвърлен. За периода от образуване на делото пред СРС, на 19.06.1992г., до постановяване на решението, на 26.03.2014г. са били проведени **10 съдебни заседания**. Продължителността на производството пред първата инстанция е **21 /двадесет и една/ години, 9 /девет/ месеца и 7 /седем/ дни**, като в този период делото е било спирано два пъти общо за

период от 19 /деветнадесет/ години, 8 /осем/ месеца и 10 /десет/ дни.

В.гр.дело № 10377/2014 г. е било образувано на 14.07.2014 г. и разпределено на въззивно гражданско отделение, IV-Г състав с председател-съдия Милен Василев и членове: съдия Десислава Попколева и докладчик мл.съдия Мария Стоева. В съдебното заседание, проведено на 21.10.2014 г. е даден ход по същество. С Решение № 6869/12.10.2015 г. първоинстанционният съдебен акт е бил потвърден.

В рамките на периода на разглеждане на гр.д. № 2331/1992 г. от СРС, съдът е провел 10 /десет/ съдебни заседания, в които не е назначавал експертизи и не е разпитвал свидетели. Две от тях са били отложени, поради нередовно призоваване на ответници по делото, а в останалите са събрани писмени доказателства. Производството е спирано два пъти общо за период от 19 /деветнадесет/ години, 8 /осем/ месеца и 10 /десет/ дни. Първият път за период от 9 /девет/ месеца и 1 /един/ ден, а вторият - за период от 18 /осемнадесет/ години, 11 /единадесет/ месеца и 9 /девет/ дни. Производството е възобновено 10 /десет/ години, 1 /един/ месец и 1 /един/ ден след влизане в сила на съдебния акт по преюдициалното дело.

От правна страна:

В решение № 210 от 15.06.2015 г. на ВКС по гр.д. № 3053/2014 г., III г. о., ГК, решение № 362 от 21.11.2013 г. на ВКС по гр.д. № 92/2013г., IV г. о., ГК и решение № 12 от 27.01.2016 г. на ВКС по гр.д. № 4014/2015г., IV г. о., ГК, е прието, че съгласно чл.7 от Конституцията на Република България, държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи или длъжности лица. Разпоредбата е в глава I "Основни начала" на Конституцията на Република България, което означава, че е сред нормите, които върховният законодател е преценил като основополагащи за постигане на целите, поставени в преамбюла на Конституцията на Република България. Поставила в преамбюла на своя върховен закон създаването на демократична и правова държава и издигането като върховен принцип на правата на личността нейното достойнство и сигурност, Република България ратифицира със закон, приет от Народното събрание на 31 юли 1992 г. - ДВ, бр. 66/1992 г., Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи/ КЗПЧОС/ от 04.11.1950 г. От влизането на закона в сила КЗПЧОС е част от вътрешното право на страната /чл.5, ал.4 от Конституцията на Република България/

Всеки национален съд на всички държави - страни по КЗПЧОС, е национален съд по смисъла на чл.13 от КЗПЧОС и като такъв е длъжен да разгледа всяко дело в защита на право, което КЗПЧОС признава, включително и на българските граждани. Разглеждането и решаването на делото в разумен срок от независим и безпристрастен съд е такова право-чл.6, § 1 КЗПЧОС. Неговото нарушаване от правораздавателните органи покрива изискванията на чл.7 от Конституцията на Република България и предоставя на българския гражданин право на защита, която осъществяват системата на българските съдилища /чл. 117 и 119 от Конституцията на Република България/. Следователно от влизането в сила на закона за ратифициране на КЗПЧОС, българският съд има задължението да допусне и разгледа всеки иск на основание чл.6, § 1 КЗПЧОС. А българската държава е задължена да обезщети вредите, настъпили вследствие на нарушено право на неин гражданин за разглеждане и решаване на дело в разумен срок.

До датата на влизане в сила на ЗИД на ЗОДОВ с ДВ, бр. 98 от 11.12.2012 г. този иск се основава на прякото действие на Конституцията на Република България и КЗПЧОС /чл.5, ал.2 и 4 от Конституцията на Република България: и се разглежда по общия исков ред. С включването на чл.2 б в обхвата на ЗОДОВ този иск се основава на специалния закон и се разглежда по особения ред, предвиден в него. ЗИД на ЗОДОВ с ДВ, бр. 98 от 11.12.2012 г. е проява на стремежа на законодателя да предостави ефективно вътрешноправно средство за защита на правата, признати с КЗПЧОС /чл. 13/.

Изложеното, както и разпоредбите на чл.8, ал.2 и § 8 и § 9 от ПЗР на ЗОДОВ /ДВ, бр. 98/2012 г./ налагат и други изводи. Искът за обезщетение за вреди от нарушено право на разглеждане и решаване на приключило дело в разумен срок по чл.6, § 1 КЗПЧОС е с правна квалификация чл.2 б ЗОДОВ и се разглежда по особения ред на ЗОДОВ, когато: 1/ делото, по което е допуснато нарушението /досъдебни и съдебни производства/, е приключило с окончателен акт към датата на влизане в сила на измененията в ЗОДОВ /ДВ, бр. 98/2012 г./ и не са изтекли повече от 6 месеца от постановяване на окончателния акт и 2/ делото, по което е допуснато нарушението /досъдебни и съдебни производства/, е образувано и приключило с окончателен акт след влизането в сила на измененията в ЗОДОВ /ДВ, бр. 98/2012 г./. Допустимостта на този иск е обусловена от изискването за изчерпване на

административната процедура за обезщетение на вредите по реда на глава трета "а" от ЗСВ и липсата на постигнато споразумение - арт. чл.8, ал.2 ЗОДОВ /абсолютна процесуална предпоставка/.

В разглеждания случай е установено по делото, че в срока по чл.60 а, ал.4 ЗСВ ищецът е подал заявление № РС-15-428 от 03.12.2015 г. чрез Инспектората към Висшия съдебен съвет до министъра на правосъдието за обезщетяване поради нарушаване на правото му на разглеждане и решаване в разумен срок на гр.д. № 2331/1992 г. по описа на СРС, ГО, 24 състав, приключило с окончателно решение на СГС, ГО, IV-Г въззивен с-в на 12.10.2015 г. С писмо с изх. № 94-К-15 от 30.05.2016 г. на заместник-министъра на правосъдието ищецът е бил уведомен, че е била извършена проверка и съставен Констативен протокол от 27.01.2016 г., в който е било установено, че цялата продължителност на производството е прекомерно и има нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, защитено по чл.6 от ЕКПЧОС. В писмото е посочено, че определен размер на обезщетение от 1000 лв. и е предложено сключването на споразумение. Следователно налице е абсолютната процесуална предпоставка по чл.8, ал.2 ЗОДОВ- да е изчерпана административната процедура за обезщетение на вредите по реда на глава трета "а" ЗСВ и да няма постигнато споразумение.

Основателността на предявените искове предполага кумулативната наличност на следните предпоставки: 1/ да е нарушено правото на ищеца за разглеждане и решаване в разумен срок на процесното гражданско дело; 2/ да е претърпял твърдените неимуществени вреди и 3/ между бездействието на държавния орган и неблагоприятните неимуществени последици /вредите/ да е налице причинно-следствена връзка.

Елементите от горепосочения фактически състав трябва да се установят при условията на пълно и главно доказване от ищеца, съгласно правилото на чл.154, ал.1 ГПК.

Правният характер на разумното разглеждане и разрешаване на делото е принцип на трите вида процес-граждански, наказателен и административен - виж разпоредбата на чл.13 ГПК, според която съдът разглежда и решава делата в разумен срок. Като такъв той трябва да се възприема като основополагаща идея, която законодателят е заложил при изграждането на

нормативната структура на процесуалната уредба, чрез която се цели постигането на "разумния срок", за да се гарантира общественото доверие в правораздаването. Освен като принцип разумният срок за разглеждане и решаване на делата е, както вече бе посочено, и субективно право на физическите и юридическите лица, установено в чл.6, § 1 КЗПЧОС /посочената норма установява генерални изисквания за всеки съдебен процес, при спазването на които се счита, че този процес е справедлив/, а след това и във вътрешните законови актове – чл.60а ЗСВ и чл.2б ЗОДОВ. Това право подчертава важността на правораздаването без забавяния, които могат да застрашат неговата ефективност и надеждност, както и съблюдаването на правовия ред /Ботаци срещу Италия, Решение от 28 юли 1999 г./.

Критериите, въз основа на които съдът прави преценката си дали е допуснато нарушение са посочени примерно в закона-чл.2 б, ал.2 ЗОДОВ, като са приложими стандартите, установени в практиката на Европейския съд по правата на човека /ЕСПЧ/, а именно: 1/ общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност; 2/ поведението на страните и на техните процесуални и законни представители; 3/ поведението на останалите участници в процеса; 4/ поведението на компетентните органи и 5/ други факти, които имат значение за правилното решаване на спора, в т.ч. значението на делото за заинтересованото лице /виж. Решенията на ЕСПЧ по делото Д.и Х.срещу България от 10 май 2011 г., делото Д.срещу България от 08.07.2004 г., делото Ж.срещу България от 03.04.2008 г. /. Преценката дали е спазено изискването за разумен срок се извършва с оглед обстоятелствата по делото, като се търси баланс между интересите на лицето възможно най-бързо да получи решение и необходимостта от внимателно проучване и правилно провеждане на съдебното производство. ЕСПЧ е определил като важни няколко фактора, за да се реши дали делото е сложно: естеството на фактите, които следва да бъдат установени, нуждата да се получат документи по делото /включително и от чужбина/, съединяването на делото с други дела, встъпването на други лица в процеса. При преценката на поведението на компетентните органи голямо значение имат усилията им за ускоряване на производството - съдебните органи са тези, от които се очаква да следят всички участници в производството, да полагат максимални усилия за предотвратяване на ненужно забавяне. Отделно от това и с оглед практиката на ЕСПЧ /напр.

Salesi v. Italy, 1993/ следва да се посочи, че съгласно чл.1 КЗПЧОС, държавите-членки са длъжни да организират правните си системи по начин, който да гарантира спазването на чл.6 КЗПЧОС, като позоваването на финансови или практически затруднения не може да оправдае неизпълнението на изискванията на чл.6 КЗПЧОС.

За вредите от забавяне на разглеждането и решаването на гражданско дело над разумния срок отговаря държавата. Когато са налице предпоставките отговорността на държавата да бъде реализирана чрез иск, тя се представлява от процесуален субституент - едно или повече съдилища, в което е разглеждане делото, чието разглеждане се претендира да е забавено, като е без значение пред кое от инстанционните съдилища се претендира да е осъществено забавянето. Държавата отговаря за забавянето на разглеждането и решаването на делото от предявяването на иска до влизането в сила на решението, като спазването или неспазването на инструктивните срокове за извършване на отделните съдопроизводствени действия, е без значение. Релевантна е общата продължителност на делото с оглед неговата фактическа и правна сложност. Съдът установява осъществяването на отделните забавяния и причината, която ги е предизвикала, доколкото държавата не отговаря за забавянията, дължащи се на поведението на претендиращата обезщетение страна. Тя отговаря за всички останали забавяния, в т.ч. за тези вследствие поведението на вещите лица и насрещната страна по делото, защото е длъжна да установи правила, както и спазването им, за да бъдат осуетени последиците от недобросъвестното упражняване на права и недобросъвестно изпълняване на задължения. Съдът може да констатира причината за всяко отделно забавяне, макар това да няма значение за основателността на иска, но то има значение за мерките, които държавата е длъжна да предприеме за недопускане на други нарушения. Тези причини могат да бъдат: действия и бездействия на съда, на другите участници в производството, на съдебни служители, пренатовареност на съда и др., които имат значение единствено за анализа, който компетентните държавни органи следва да извършат, за да определят, всеки според компетентността си, мерките, които държавата следва да предприеме за недопускане на други нарушения - в този смисъл решение № 30 от 07.05.2019 г. по гр.д. № 2125/2018 г., III г. о., ГК.

В разглеждания случай началото на срока следва да се преценява с оглед момента на отнасяне на спора пред съда, в случая този срок е започнал да тече от датата на подаване на исковата молба на **01.06.1992г.** пред СРС до датата на постановяване на решение № 6869/12.10.2015 г. по в.гр.д. № 10377/2014 г. по описа на СГС, с което първоинстанционният съдебен акт от 26.03.2014 г. е бил потвърден.

Въз основа на съвкупната преценка на доказателствата по делото въззивният съд приема за доказано, че правото на ищеца за разглеждане и решаване в разумен срок на процесното гражданско дело е било нарушено, тъй като общата му продължителност от 23 години, 4 месеца и 11 дни е прекомерна, като делото е придължило извън разумния срок. Процесното дело не разкрива висока фактическа и правна сложност, като разглеждането му не изисква особена експедитивност-то не може да се определи като такова с висока обществена значимост /в практиката на ЕСПЧ като такива са посочвани-дела за гражданско състояние и дееспособност, за попечителство над деца, трудови спорове, за лица, пострадали от полицейско насилие, за право на образование и др./ Делото касае оспорване на всички решения на ОС на ЖСК „С.**“, взети с протоколи от № 37 до № 47. Не са били назначавани експертизи, не са разпитвани свидетели, не са били приети голям брой писмени доказателства.

По иска по чл.26 ЗОДОВ на обезщетяване подлежат всички преки и непосредствени вреди, причинени от неразумната продължителност на съдебното производство. Съгласно практиката на ЕСПЧ, съществува силна, но оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството причинява неимуществени вреди. ЕСПЧ приема, че в някои случаи неразумната продължителност на производството може да причини минимални или дори да не причини неимуществени вреди, /когато обаче съдът присъди минимално или не присъди никакво обезщетение той е длъжен изрично да посочи защо приема, че ищецът не е доказал наличието на съществени вреди/ - в този смисъл решение № 306 от 22.10.2019 г. на ВКС по гр.д. № 4482/2017 г., IV г. о., ГК. В конкретния случай, общата продължителност на процесното гражданско дело е 23 години, 4 месеца и 11 дни и надхвърля прогнозната продължителност за подобни дела. Посоченият срок по никакъв начин не е оправдан, поради което и след като взе предвид,

че става въпрос за един продължил дълго съдебен процес, което обстоятелство само по себе си е нарушило правото на ищеца да получи съдействие за разрешаване на повдигнатия от него правен спор в един разумен срок, поради което въззивната инстанция приема за естествена и закономерна последица от това обстоятелство ищецът да е изживял неприятни емоции и да е претърпял душевен дискомфорт. Въззивната инстанция е приела, че първоинстанционният съд е допуснал процесуално нарушение, като изрично не е указал на ищеца, че не сочи доказателства за претърпените неимуществени вреди. Допуснал е на ищите М. К. К., ЕГН *****, В. К. Т., ЕГН ***** и К. К. К., ЕГН *****/правоприемници на починалия в хода на процеса ищец К.К. К., ЕГН *****/, чрез пълномощника им по делото адвокат М. З. един свидетел при довеждане за установяване на претърпените от неоснователно забавяне на съдебното производство неимуществени вреди от наследодателя на ищите. Разпитаният по делото **свидетел Р.А.М.** заявява, че познава починалия ищец **К. К.**, че знае за делата, които той е водил срещу кооперация, на която свидетелят не знае името. Делата започнали някъде 1991-1992 г. и били свързани с противопоставянето на **К. К.** на строителните материали, които били докарвани на обекта незаконно. Освен това, свидетелят твърди, че на К. било обещано жилище в кооперацията, което жилище искал за своя син. Започнали поредица от дела, на които К. загубил бройката, защото и жалел решенията до ВКС. Делата продължили доста време, приключили през 2015 г., като проблемът на К. е бил в невъзможността да проследява делата, което го обърквало. Здравословно не бил добре, през 2000 г. се разболял от диабет, като дъщерята на свидетеля, която била специалист „вътрешни болести и ендокринология“ започнала да го лекува през 2010 г.

СГС кредитира показанията на свидетеля само в частта, в която свидетелят Р.А.М. установява, че проблемът на ищеца К. е бил в невъзможността да проследява делата, което го обърквало, че това го е ядосвало, особено когато започнал да губи делата. В останалата част не ги кредитира, а именно в частта, в която свидетелят „сочи“ причината за завеждане на делата от ищеца, която според неговите твърдения била незаконните действия на кооперацията във връзка със строителството на „обекта“, както и относно влошеното здравословно състояние, като не се установява неговата обвързаност с водените от ищеца дела, отчитайки

обстоятелството, че тези показания са свързани с дела, отдалечени във времето/ свидетелят дори не си спомня правилно името на ищеца, когото нарича К. К., а той е К. К./, както и доколкото е запознат с тези дела, то е във връзка със споделянето с него от страна на ищеца К..

Преценявайки гласните и писмени доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, то изводът на настоящата инстанция е, че предявеният иск е доказан по своето основание, като изживяната емоционална потиснатост от ищеца е в причинно-следствена връзка с разглеждане на повдигнатия от него правен спор и произнасянето по него в срок, надхвърлящ по своята продължителност разумния срок за това каква следва да бъде продължителността на едно съдебно производство с предмет процесните претенции, отличаващи се с неголяма фактическа и правна сложност.

Относно оспореният размер на обезщетението за неимуществени вреди, настоящата инстанция приема следното:

Съобразно правилото на чл.52 от ЗЗД размерът на неимуществените вреди се определя от съда по справедливост. Съдът приема общия критерий за справедливост съгласно чл.52 ЗЗД, както и указанията в т.11 от ТР 3/2004 г. Съгласно трайно установена съдебна практика, понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 от ЗЗД не е абстрактно, а е свързано с преценката на редица конкретни, обективно съществуващи при всеки отделен случай обстоятелства, които следва да се вземат предвид от съда при определяне на обезщетението за неимуществени вреди. При определяне размера на обезщетението въззивната инстанция отчита не само продължителността на водения процес, но и поведението на ищеца, което се явява индикатор до каква степен това производство е оказало влияние в личностната му сфера. Налице са данни, че ищецът се е заинтересувал от резултатите от делото едва през 2013г., т.е. след близо 10 години от влизането в сила на преюдициалното дело, което е индикатор, че резултатът от производството не е бил от съществено значение в неговия живот. Може да се приеме, че забавянето на производството е предизвикало у ищеца разочарование повече в началния му етап. От изслушания по делото свидетел се установява, че проблемът на ищеца К. е бил в невъзможността да проследява делата, които станали много, обстоятелство, което го обърквало и ядосвало. Следва да бъде отбелязано обстоятелството, че забавянето на делото е свързано преди всичко

с продължителните периоди на спирането му, като производството е било спирано два пъти общо за период от **19 години, 8 месеца и 10 дни**. Първият път за период от 9 /девет/ месеца и 1 /един/ ден, а вторият - за период от 18 /осемнадесет/ години, 11 /единадесет/ месеца и 9 /девет/ дни. Производството е възобновено 10 /десет/ години, 1 /един/ месец и 1 /един/ ден след влизане в сила на съдебния акт по преюдициалното дело. Действително, ищецът не е длъжен да следи за приключването на преюдициалните дела, но и както бе посочено по-горе, след спирането на производството ищецът се е заинтересувал от резултатите от него едва през 2013г., т.е. след близо 10 години от влизането в сила на преюдициалното дело. Доводите, че ищецът няма юридическо образование, не е професионалист в сферата и не може да се ориентира свободно в „дебрите“ на правораздаването и съответно не е в състояние да проследи взаимовръзката между общо 7 висящи съдебни производства и не познава съдебното производство, отново доказват отношението на ищеца към това производство. Естествено е човек, който не е завършил право да не познава юридическата материя, но именно за това са пълномощниците по делото, да оказват правна помощ и да съдействат за пълното осъществяване на правата на съответната личност, нещо което е осъществено в настоящето производство, чрез извършеното процесуалното представителство на наследниците на починалия ищец.

Преценявайки доказателствата по делото, продължителността на преживените негативни емоции и степента на засягане на психиката на ищеца, както и липсата на данни за трайни увреждания и за промени в начина му на живот, въззивният съд намира, че размерът на дължимото на ищеца обезщетение за неимуществени вреди, който би удовлетворил обществените критерий за справедливост при съществуващите в страната обществено-икономически условия на живот, с оглед на конкретните обстоятелства по делото, както и предвид характера на обезщетението, служещо преди всичко за морално удовлетворение на пострадалите и същевременно имащо възпиращо и предупредително значение за нарушителя, следва да бъде определен на 2 000 лв., който е и определеният от районния съд, до който и релевираната претенция се явява основателна, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане. Присъждането на сума, по-голяма от посочената, би довело до несъответстващо на изискванията на справедливостта имуществено

разместване. Присъждането на обезщетение само по себе си съдържа морално удовлетворение, признаване, че е допуснато нарушение на правото на страната да получи разглеждане и решаване на спора в разумен срок, като размерът на паричната сума е за репарирание на действително претърпените вреди и не може да служи за обогатяване.

Крайните изводи на двете съдебни инстанции съвпадат. На основание чл.271, ал.1 пр. I ГПК първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено.

При този изход на спора на двете групи въззивници не се следват разноски.

Водим от гореизложеното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение от 29.01.2020 г. по гр.д. № 65527/2016г., както и решение от 04.08.2022 г., постановено по реда на чл.250 ГПК на СРС, ГО, 37 състав.

Решението може да се обжалва пред ВКС в едномесечен срок от връчването преписа на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____